From Ghana with Love

Mia Nilsson

Intern in Kumasi, Ghana autumn of 2011

Hur kommer man på tanken att ge sig iväg till Ghana för att praktisera på ett byggföretag när du kan göra samma sak här hemma fast med mycket bättre lön? Det frågade min farmor Elsie mig, med sina 87 år har hon sett och rest otroligt mycket i sitt liv men maken till tokighet hade hon då aldrig hört. När jag kom ur planet i Accra till kaoset runtomkring mig började jag nästan undra själv men eftersom jag alltid haft drömmen att jobba med byggprojekt i andra länder gav jag mig tusan på att se så mycket som möjligt och komma tillbaka med ryggsäcken full av erfarenheter som väger tyngre än pengar.

Praktikplatsen var på SRC engineering som är ett litet företag med 20 anställda, de jobbade med konstruktion av olika byggnader och broar samt inspektion av olika byggen. Främst arbetade jag med att rita hus och detaljer samt beräkna bjälklag. Ganska tidigt tyckte chefen Mr Ankrah att jag skulle ut och titta på hur det såg ut i verkligheten. Efter ett möte insåg han även att det gav upphov till mycket postiv publicitet om the obruni (vit person på twi, lokala språket i västra Ghana). Så efter det var jag numera ”the first lady” av företaget, både i verklig och marknadsförings syfte.

Varje gång någon kund kom till kontoret hejdade de sig, utbrast obruni , hälsade och frågade vad i all världen jag gjorde där. Och varje byggmöte var inbokat i min kalender, om det så innebar en inspektion av en gjutning av en trappa 30 mil bort så skulle det resas i en hel dag för att precis som föregående vecka inse att den fortfarande inte var gjuten och sedan medverka på det 3 timmar långa byggmötet efter inspektionen.

Inspektionerna var intressanta och jag fick verkligen möjligheten att se hur arbetssätten, gjutning, överenskommelser och säkerheten skiljer sig från Sverige. Det är mycket temperament och skämt i Ghana, röster höjs utan vidare och både konstruktiv och personliga gliringar haglar tätt. Men hur blev

det helt plötsligt att vita personer ska representera företaget på möten, varför ska hudfärg representera inflytande och hur ska det någonsin kunna bli jämlikt om alla ska försöka se likadana ut. Krämer som bleker hyn såldes överallt, reklam för de nya bostäderna vi projekterade baserades på ett vitt äldre engleskt par som flyttade in med höga staket och vakter. Självkänslan för Ghana har verkligen fått sig en törn av den engelska kolonialmakten, men det som är intressant att se hur en stolthet för nationen växer fram och hur kända personer som kommer från Ghana som tex FN:s förra generalsekreterare Kofi Annan uppmärksammas.

Obrunis, vilka är personer med ljus hy var ganska ovanligt i Kumasi, så när jag sprang på en amerikansk tjej vid taxi/buss-stoppet där jag åkte varje morgon var det någon slags förståelse som uppstod när vi bara kunde sitta och ta en läsk i skuggan och dagdrömma om en färsk sallad. Tillsammans med resten av gänget från IASTE drog vi iväg på utflykter nästan varje helg och såg i princip alla delar av landet. Nere vid kusten hittade vi en liten fiskeby som hette Busua, byn blev något av ett favoritställe med underbara vågor, en surfbrädeuthyrare och musikfestivaler på stranden.

Kodjo, jag och Kelly tränar dans-moves

Att åka buss i Ghana var alltid något speciellt, det krävs både tålamod list! Först ska priset diskuteras och jämföras med hänsyn till märke och skick på bussen. En schweisisk kille som praktiserade på en bilverkstad kollade särkilt märken, hellre en supergammal tysk buss än en helt ny kinesisk, av erfarenhet från verkstaden.

Sen var det dags att kolla hur pass mycket folk det var på bussen och se till att inte sätta sig förrän den i bästa fall var halvfull. Och sen den långa väntan, en buss är aldrig full förrän det sitter folk i gångar och allt bagage har kommit på plats vilket kan involvera två säckar potais och ris per person som ska stuvas in. Kvinnorna tog ofta tillfället i akt att prata och passade på att känna på den ljusa hyn och fotografera, helst med alla barnen i ens knä.

På kontoret jobbade jag som sagt med 20 anställda, varav en kvinna anställd som kock. Hon fixade lunch varje dag och bodde på baksidan av huset med sin familj. Hon kunde inte ett ord engelska men genom kroppspråk lärde jag mig ett och annat om hur man gjorde ghanesisk mat. I brist på variation av råvaror så var maten efter några veckor ganska enahanda men samtidigt spännande. I närheten av studenthemmet där vi IASTE-praktikanter bodde fanns många skjul längs gatorna där kvinnor drev olika verksamheter. De sålde mat, sydde upp kläder, hade supermarkets och klippte hår. Från tidig förmiddag till långt efter solnedgång jobbade de och var så otroligt snälla och trevliga. Mitt favorit matställe var hos en dam som gjorde kvarterets bästa jallof rice och jag var nog den flitigaste kunden eftersom jag inte riktigt kunde vänja mig vid fufu som är den mest traditionella maten i Ghana. En kväll när vi satt och pratade och väntade på att riset skulle värmas upp berättade ägarinnan att hon nu hade tre matstånd som serverade samma rätter så hon kunde göra storkok och sedan hjälpte hennes son henne att köra ut till det andra två. Det är vad jag kallar entreprenörskap som leder till utveckling.

Kvinnosynen är konservativ och jämställdhet kan ibland kännas otroligt långt borta, varje

dag var en dag att få kollegorna att respektera mig som mer än bara en framtida barnaföderska. Under morgonbönen hände det att kollegorna bad för mina framtida 5 barn och det säger en del hur man ser på kvinnans kärriärsroll. Sverige är ett modernt land särskilt med avseende på jämlikhet och föräldraledighet. Familjeplanering och ett stabilare trygghetssystem hade troligen ökat Ghanas utveckling ännu snabbare med dubbla inkomster i en familj och fler kvinnor som får möjlighet till högre utbildning.

Ghana är ett land som är på väg mot en blomstrande framtid, jämfört med många andra afrikanska länder är det få som har smittats av AIDS/HIV, färre en 3 % berättade en äldre herre för mig. Det finns alla möjligheter bygga upp en stark ekonomi med oljefyndigheter, gruvor, skog och odlingsbar mark. Det finns en stark framtidstro i Ghana vilket är otroligt härligt att se, barnen går i skola och sjukvården förbättras ständigt. Statiskern Hans Rosling jämförde i sitt sommarprat i P1 att Ghanas hälsa var jämförbar med Sveriges i slutet av 1800-talet. Självklart finns det mycket som kan förbättras i form av ordentliga apotek som inte är i ett skjul, myggnätsanvändning och vaccinering men samtidigt tror jag verkligen att det kommer ta mindre än två generationer innan sjukvården är minst bra som den Sverige har idag.

Många som hörde att jag skulle till Ghana hade många förutfattade meningar och genaraliserade hur det var. Likadant hade många ghaneser förutfattade meningar om mig.

När jag åkte iväg till Ghana hade jag blivit så inpräntad av alla andras fördomar om hur det var i Afrika, det Afrika som visas upp på Aktuellt med barn som svälter och barnsoldater i samband med inbördeskrig. Så ser det ut på de absolut värsta platserna på jorden men dessa platser är en så otroligt liten del av Afrika och det finns så otroligt mycket positivt att kabla ut från denna mångfacetterade kontinenten. Jag är som person optimist, jag tycker att Hans Rosling borde få mer plats i debatten och peka på vad som blir bättre, inte bara det tragiska som händer. I Ghana och många länder på den afrikanska kontinenten växer självförtroendet och ekonomierna och det finns otroliga möjligheter så länge politiker och ledare klarar av att bära ansvaret utan att ta vinsten i egen ficka. Och även mitt självförtroende växte under min praktik i Ghana, under två månader kan man göra skillnad och påverka.

När jag återsåg min farmor Elsie 10 veckor senare på julafton försökte jag sammmanfatta vad jag tog med mig från Ghana. Det jag kunde komma fram till var en otrolig livsglädje, en framtidstro och en växande kraft. Bistånd kan hjälpa ekonomier igång, men den långsiktiga lösningen ligger i entreprenörskap, tillit, teknik och trygghetssystem. Och framförallt tar jag med den styrka och vilja som finns hos varenda kvinna man möter, de jobbar och sliter för att deras barn ska få ett bättre liv.